

ધોરણ : 7

ગુજરાતી

પાઠ : 12

જનની

સ્વ-અધ્યયનપોથી સોલ્યુશન

(દ્વિતીય સત્ર)

અધ્યયન નિષ્પત્તિ :

- G7.1 વાર્તા, કાવ્યો, વક્તવ્યો, સંવાદો, પ્રસંગો સાંભળી તથા મુખવાચન કરી તેને સમજે છે.
- G7.11 જોયેલી, સાંભળેલી કે વાંચેલી તથા પાઠ્યપુસ્તક અને અન્ય સામગ્રીમાંથી યોગ્ય તારણ કાઢી પ્રશ્નોના જવાબ લખી શકે છે. કાર્યકારણના સંબંધોના આધારે વધારે માહિતી મેળવવા 'શા માટે?', 'કેવી રીતે?' જેવા જવાબ આપી શકે છે.
- G7.14 કાવ્ય મુખપાઠ, કાવ્યપૂર્તિ, વિચારવિસ્તાર, સૂક્તિ, કહેવતો સમજે છે અને લખે છે.

પ્રશ્ન 1. નીચેની કાવ્યપંક્તિઓમાં રેખાંકિત શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ લખી
વાક્ય પ્રયોગ કરો.

મૂંગી આશિષ ઉરે મલકતી રે લોલ,
લેતા ખૂટે ન એની લહાણ રે. જનની...

ધરણીમાતાએ હશે ધૂજતી રે લોલ,
અચળા અચૂક એક માય રે. જનની...

ગંગાના નીર તો વધે ઘટે રે લોલ,
સરખો એ પ્રેમનો પ્રવાહ રે. જનની...

વરસે ઘડીક વ્યોમવાદળી રે લોલ,
માડીનો મેઘ બારે માસ રે. જનની

1. આશિષ - આશિર્વાદ

➤ નવા વર્ષે વડીલોનાં આશિર્વાદ મેળવ્યા.

2. જનની - માતા

➤ જનનીનો પ્રેમ બારે માસ એક સરખો રહે છે.

3. ધરણી - ધરતી

➤ ધરતીનો છેડો ધર ગણાય છે.

4. નીર - પાણી

➤ ભારે વરસાદ થતાં નદીઓના નીર છલી વળ્યાં.

5. પ્રેમ - સ્નેહ

➤ દરેક ના ભાગ્ય માં માતાનો પ્રેમ નથી હોતો.

6. વ્યોમ - આકાશ

➤ ઘડીક વરસી વ્યોમ વાદળી રે લોલ,

7. મેઘ - વરસાદ

➤ આજનું વાતાવરણ જોતા બારે મેઘ ખાંગા થશે એવું લાગે છે.

પ્રશ્ન 2. નીચે 'અ' વિભાગમાં આવેલી કાવ્યપંક્તિનો યોગ્ય ભાવાર્થ 'બ' વિભાગ માંથી શોધીને ફરીથી લખો.

(અ)	(બ)
1. એથી મીઠી તે મોરી માત રે ...	1. માતાનો પ્રેમ કાયમ મળે છે.
2. અમીની ભરેલી એની આંખડી રે લોલ	2. માતાના પ્રેમનું અજવાળું ક્યારેય આથમતું નથી.
3. માડીનો મેઘ બારે માસ રે	3. માતાની આંખમાં પ્રેમરૂપી અમૃત ભરેલું હોય છે.
4. દેવોને દૂધ એનાં દોહાલા રે ...	4. મારી માતાનો પ્રેમ મધ અને વરસાદના પાણીથી પણ મીઠો છે.
5. એનો નહીં આથમે ઉજાસ રે	5. માતાનો પ્રેમ દેવો માટે પણ દુલર્ભ હોય છે.

1. એથી મીઠી તે મોરી માત રે....

➤ મારી માતાનો પ્રેમ મધ અને વરસાદના પાણીથી પણ મીઠો છે.

2. અમીની ભરેલી એની આંખડી રે લોલ

➤ માતાની આંખમાં પ્રેમરૂપી અમૃત ભરેલું હોય છે.

3. માડીનો મેઘ બારે માસ રે

➤ માતાનો પ્રેમ કાયમ મળે છે.

4. દેવોને દૂધ એનાં દોહ્યા રે....

➤ માતાનો પ્રેમ દેવા માટે પણ દુલર્ભ હોય છે.

5. એનો નહીં આથમે ઉજાસ રે

➤ માતાના પ્રેમનું અજવાળું ક્યારેય આથમતું નથી.

પ્રશ્ન ૩. નીચે આપેલાં શબ્દો જેવા ઉચ્ચારવાળા શબ્દો કાવ્ય માંથી શોધીને લખો.

1. માત - જાત
2. વેણ - કહેણ
3. સોડય - કોડ
4. પ્રાણ - હ્રાણ
5. માસ - ઉજાસ

પ્રશ્ન 4. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

1. 'અમીની ભરેલી એની આંખડી રે લોલ' - પંક્તિને સમજાવો.

➤ માતા એ બાળક માટે પ્રેમનું ઝરણું છે. તેની આંખમાં બાળક માટે હમેશાં અમૃત રૂપી સ્નેહ જોવા મળે છે.

2. આ કાવ્યમાં માતાના પ્રેમને પ્રકૃતિના ક્યા ક્યા તત્વો સાથે સરખાવી શકાય?

➤ આ કાવ્યમાં માતાના પ્રેમને વરસાદ, ગંગા નદીના નીર, વરસતી વાદળી, ચંદ્રનો પ્રકાશ જેવા પ્રકૃતિ ના તત્વો સાથે સરખાવવામાં આવ્યો છે.

3. માતા વિષેની કહેવતો લખો. આ જ કહેવતોનો ઉપયોગ કરી 'મા' વિશે દસ વાક્યો લખો.

➤ કહેવત : 'માં તે માં બાકી બધા વગડાના વા' ખુબ જાણીતી આ કહેવત માં ની મોટાઈ દર્શાવવા માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે. કોઈ બીજાને ભલે ગમે એટલું ચાહે પણ માં ની ચાહત પાસે બીજા કોઈ પ્રેમની વિસાત નથી. જો માંના પ્રેમની કિંમત જાણવી હોય તો કોઈ માં વગરના સંતાન ને પૂછો. બાળક પાસે તેની દાદીમાં હોઈ શકે, ફઈ હોઈ શકે, માસી હોઈ શકે પણ સગી માંજેવો પ્રેમ અને હુફ આમાંથી કોઈ ના-આપી શકે. અને આ પ્રેમની ગુણવત્તા માં એટલું અંતર છે કે બાકી બધા પ્રેમનાં વગડાના વા એટલે કે સાવ નગણ્ય ગણી શકાય.

4. માતાના પ્રેમને જે પ્રકૃતિનાં તત્વોથી ચડિયાતો બતાવ્યો છે. તે પંક્તિ લખો.

➤ ગંગાનાં નીર તો વધે-ઘટે રે લોલ.

સરખો એ પ્રેમનો પ્રવાહ રે. જનની....

વરસે ઘડીક વ્યોમવાદળી રે લોલ,

માડીનો મેઘ બારે માસ રે જનની.....

5. ‘જનની’ કાવ્યનો ભાવાર્થ લખો.

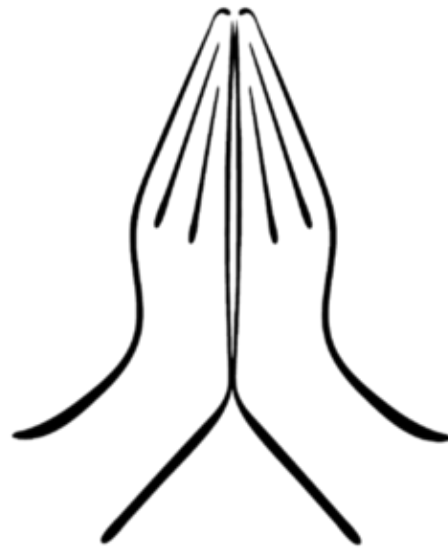
- મધ ને મેઘ મીઠાં છે, પણ માનો પ્રેમ તો એ બંનેથી પણ વધારે મીઠો છે. ધરતી તો ક્યારેક ધ્રુજે, પણ મા તો હંમેશા અચળ, અડગ રહે છે. ગંગાનો પ્રવાહ વધઘટે પણ માના પ્રેમનો પ્રવાહ તો એકસરખો રહે છે. વાદળી વરસીને જતી રહે પણ માનો પ્રેમ તો બારેમાસ વરસે છે. ચાંદનીના ઉજાસમાં વધઘટ થાય, પણ મા ના પ્રેમનો ઉજાસ તો ક્યારેય આથમતો નથી.

પ્રશ્ન 5. ઉદાહરણ મુજબ લખો.

ઉદાહરણ : મધથીયે - મીઠું

- લીંબુથીયે - ખાટું
- ગોળથીયે - ગળ્યું
- મરચાથીયે - કડવું
- કારેલાથીયે - કડવું
- મિઠાથીયે - ખારો

Thanks

For watching